

Hørings svar Biskopens tilsyn

Vedtatt i Bispemøtet 18.10.2024 – BM 38/24

Kirkemøtet har vedtatt at biskopens tilsyn skal styrkes, jf. KM 10/22, og dette hørings svarets primære anliggende er å bidra til Kirkerådets arbeid med hvordan en slik styrking av biskopens lederansvar, til gagn for hele kirken, kan reflekteres i lovverk. Bispemøtet har vært i dialog med Kirkerådet i utarbeidelsen av høringsdokumentet, og er glade for at momenter fra disse samtalene er reflektert inn i det som nå presenteres. Saken tar opp hvordan «Biskopens tilsyn skal styrkes og ledelsen tydeliggjøres, uten at biskopen skal utøve arbeidsgivers styringsrett på samme måte som i dag», jf. KM10 /22, 1.b. Bispemøtet kan støtte de forslag som fremmes om å flytte arbeidsgivers styringsrett for prester og proster til bispedømmerådet ved stiftsdirektøren, under den forutsetning at de foreslåtte ordninger om forholdet mellom biskop og prost også vedtas.

I all hovedsak formulerer høringsdokumentet en forståelse av biskopsrollen som biskopene kjenner seg igjen i, og er på denne måten et verdifullt utgangspunkt for en videreutvikling av biskopens tilsyn i den kirkelige organisasjon. Bispemøtet ønsker i det videre å gi noen overordnede innfallsvinkler til tematikken omkring biskopens tilsyn, både som proaktivt lederskap og som ivaretagelse av kirkelig enhet og lære, før vi besvarer de spørsmålene Kirkerådet stiller i forbindelse med høringen.

Den norske kirkes nye relasjon til staten innebærer et behov for å tydeliggjøre biskopstjenesten i vår kirke, og hvor biskopene henter sitt mandat fra. Der biskopene tidligere var Kongens embetsmenn, springer nå all kirkelig myndighet uti fra Kirkemøtet. Dette medfører at relasjonen mellom den kirkelige demokratiske strukturen og den episkopale strukturen er tettere, og til dels mer uklar, enn tidligere. Biskopen har sitt mandat fra synoden, samtidig som biskopen har tilsyn med de kirkelige rådernes virksomhet. Den kirkelige struktur vitner om både en reflektert ekklesiologi, hvor kirken styres i et samvirke mellom råd og embete, og om en pragmatisk orientert problemløsning, hvor regelverk sikter inn mot å regulere mulige uklarheter på en hensiktsmessig måte. Den norske kirke styres gjennom demokratiske organ på alle nivå i et samvirke med tjenesten med Ord og sakrament, som er representert i disse organene. For biskopen skjer dette som medlem i bispedømmerådet/Kirkerådet og Kirkemøtet. Samtidig er biskopen gitt et selvstendig mandat for sin tjeneste, gjennom vigsling, tjenesteordning, visitasreglement og annet regelverk. Dette mandatet løfter fram biskopen som en sentral leder, forankret i Den norske kirkes lære, ordninger og strategier.

Kirkerådet vier stor plass til å uttrykke biskopens lederrolle, og at det er gjennom tilsynet, episkopé, biskopen har denne rollen. Bispemøtet er glade for den beskrivelsen som er gitt av dette i høringsdokumentet, og vil fremheve den pastorale, strategiske og institusjonelle ledelsen biskopen utøver gjennom oppmuntring og rettledning som tilsynets hovedanliggende. Denne form for tilsyn, som også kan kalles proaktivt, står i forbindelse med den siden av tilsynet som handler om kontroll, også kalt reaktivt tilsyn. Når dette hørings svaret i stor grad vektlegger de sidene ved tilsynet som tematiserer kontroll, er det fordi det er her det er avgjørende å sikre en tjenlig regulering.

For biskopene er det et grunnleggende premiss i gjennomgangen av biskopens tilsyn at biskopstjenesten er prestatetjeneste, men med noen særlige fullmakter gitt gjennom bispevigslingen. Det primære anliggendet for tilsynsoppdraget er å se til at evangeliet forkynnes

klart og rent og at sakramentene forvaltes rett, i tillegg til å fremme kirkens enhet, ta vare på den rette lære og representere kirken i det offentlige rom. I et arbeid med å styrke biskopens rolle overfor hele kirken, er det viktig å ivareta denne identiteten. Denne forbindelsen mellom tilsynstjenesten og prestedtjenesten må gjenspeiles i hvordan kirken organiserer tilsynet, og fordrer en nær forbindelse mellom biskop og prost. Gjennom prosten sikres biskopens tilsyn å nå ut til alle kirkelige medarbeidere og råd.

I tidligere arbeid med kirkens organisasjon og myndighetsfordeling har man vært forsiktige med å gå for langt i å innholdsbestemme hva som ligger i det kirkelige tilsyn. Dette har trolig hatt sin årsak i at man ved å gjøre dette sto i fare for å begrense tilsynet på uhensiktsmessige områder. Samtidig erkjenner Bispemøtet at nye krav innenfor arbeidslivet, i større grad enn tidligere, nå nødvendiggjør at tilsynets vesen artikuleres. Høringsdokumentets kapittel 3.1, 3.2 og 3.3. gir et godt bilde på hvorfor Den norske kirke har biskoper og hva deres primære oppdrag ligger i. Det må være viktig i den videre samtalen og utarbeidelsen av lovverk i kirken, at denne forståelsen er tilstrekkelig ivaretatt. Dette aktualiseres særlig i de avveininger som gjøres mellom biskopens tilsyn og biskopens nåværende ivaretagelse av arbeidsgiverfunksjoner overfor proster og prester.

Arbeidsgiverfunksjoner for prester, slik de er i dag, ble tillagt biskopen i forbindelse med at bispedømmerådet ble arbeidsgiver for disse i 1989. Selv om biskopene også før dette hadde oppgaver knyttet til oppfølging av arbeidsgiveransvar, er denne funksjonen for biskopene relativt ny, i hvert fall sett opp mot de lange linjene som tegnes av biskopens rolle og historie i vår kirke. Samtidig har kirkelig praksis og en utvikling mot et tydeligere regulert arbeidsliv de siste 40 årene ført til at arbeidsgiveransvaret og tilsynet i dagens ordning er nokså sammenvevd. Ikke minst ser vi dette i tilsettingsregime og fagutvikling. Profesjonaliseringen, og reguleringen, av arbeidslivet har skjedd parallelt med at posisjonsmakt i samfunnet har blitt nedtonet. Selv om denne tendensen i det store og hele er av det gode, innebærer det også noen utfordringer for biskopen som i sin rolle, slik høringsnotatet skisserer i kapittel 3.3, baserer sitt mandat «sterkere til kirkens symboler, lære og oppdrag mer enn til konkrete maktmidler».

Hvis biskopen fortsatt skal kunne være en tydelig leder i kirken, er han eller hun nødt til å ha de virkemidler og strukturer som trengs for å kunne fylle denne rollen. Dette gjelder både det proaktive og reaktive tilsynet, og samspillet mellom dem. I all hovedsak skisserer høringsnotatet ut en god måte å gi biskopene disse redskapene og relasjonene, men de bør i noen tilfeller tydeliggjøres enda mer. Et lovverk har sine begrensninger, og det kan ikke forventes å skulle løse alle sider av de utfordringene som kan oppstå i den kirkelige virksomhet. Samtidig må lovverket i størst mulig grad ta sikte mot å forutse potensielle kimer til konflikt og være i forkant med å tydeliggjøre myndighetsfordeling: Regelverk utarbeides ikke med sikte på godt samarbeidsklima, men for å holde gjennom uværsdager.

Dette momentet er viktig å ha som utgangspunkt for det videre høringssvaret. Biskopene opplever i all hovedsak at samhandling innad i kirken går godt, både i relasjon til bispedømmeråd, stiftsdirektør, prost, kirkeverge, prester og andre kirkelige medarbeidere. Det er imidlertid grunn til å regulere samhandlingen noe mer enn det høringsdokumentet legger opp til.

Det følgende høringssvaret tar utgangspunkt i de spørsmålene Kirkerådet stiller i forbindelse med høringsdokumentet.

Tjenesteordning for biskoper § 1

Bispemøtet støtter Kirkerådets forslag om å flytte dagens § 1 i Tjenesteordning for biskoper til kirkeordning for Den norske kirke § 39a, dersom ny TOB § 1 får et fylldigere innhold enn det nåværende forslag legger opp til.

Bispemøtet mener at å flytte dagens § 1 i Tjenesteordning for biskoper til kirkeordning for Den norske kirke § 39a tydeliggjør at biskopens tjeneste er forankret i hele kirkens oppdrag, og at oppgaven er definert av Kirkemøtet. Dette vil bidra til å forankre også de øvrige paragrafene i tjenesteordning for biskoper (TOB) til kirkeordningen.

Det vil imidlertid være en styrke at ny § 1 i TOB er noe mer utfyllende enn det høringsnotatets pkt. 7.1 legger opp til. I høringsdokumentets pkt. 5.2.1 er det formulert en kort ny formålsparagraf som ikke er reflektert inn i utkast til oppdatert tjenesteordning i pkt. 7.1:

§1 Biskopen er den øverste pastorale lederen i bispedømmet og utøver på dette grunnlaget strategisk og åndelig ledelse.

Biskopen skal utøve tilsyn med kirkelige medarbeidere og råd slik dette er omtalt i § 39a i kirkeordning for Den norske kirke.

Bispemøtet støtter Kirkerådets forslag, men mener at paragrafen med fordel kan gjenta noe mer av de formuleringene som flyttes til kirkeordningen. Selv om dette vil innebære noe gjentakelse, vil det medføre at Tjenesteordning for biskoper fremdeles vil kunne forstås og leses uten å måtte slå opp i annet regelverk. Bispemøtet foreslår derfor at ny § 1 i Tjenesteordning for biskoper formuleres i tråd med Kirkerådets forslag, men at det inkluderes noe mer mellom første og andre ledd slik at ordlyden blir følgende:

§ 1 Biskopen er den øverste pastorale lederen i bispedømmet og utøver på dette grunnlaget strategisk og åndelig ledelse.

Formålet med denne tjenesteordning er å legge til rette for at biskopen, gjennom forkynnelse og sakramentsforvaltning, rettledning og oppmuntring, kan fremme og bevare enheten i Guds kirke og utøve tilsyn med kirkelige medarbeidere og råd i sitt bispedømme, slik dette er omtalt i § 39a i kirkeordning for Den norske kirke.

Bindende pålegg

Bispemøtet støtter ikke forslaget om at det ikke bør stå i bestemmelsen at biskopen også kan gi bindende pålegg til valgte råd.

Biskopen har i dagens kirkeordning anledning til å utstede bindende pålegg «vedrørende vigslede medarbeideres og andre kirkelige tilsattes tjenesteutøvelse», jf. TOB § 1. I høringsdokumentet orienterer Kirkerådet godt om behovet og ordningen med bindende pålegg for enkeltpersoner.

Bispemøtet gir sin tilslutning til denne forståelsen, og vil understreke behovet for at oppfølging av slike pålegg må skje i tett samhandling mellom biskop og arbeidsgiver. Det vil være mulig å presisere i lovverket at «*oppfølging av bindende pålegg skjer i samarbeid mellom biskop og arbeidsgiver*», slik delutredning 2 i *Prosjekt kirkelig organisering om Biskopens og bispedømmerådets rolle i ny kirkelig organisering* foreslo.

Hva gjelder pålegg overfor råd, skriver Kirkerådet at biskopen kan «tilrå at rådet retter seg etter biskopens råd og veiledning», og legger til grunn at «også de kirkelige rådene må innrette seg etter biskopens veiledning når «denne gis som en direkte tilråding, og at biskopens tilråding slik sett langt på vei må anses som bindende for det aktuelle organet». Kirkerådet mener imidlertid at en ordning med bindende pålegg vil være «radikalt inngripende overfor et demokratisk organ», og vil ikke innføre en ordning med bindende pålegg for valgte råd. Bispemøtet mener det er lite sammenheng med på den ene side å fastholde at bindende pålegg vil være «radikalt inngripende» samtidig som man poengterer at dagens ordning i praksis er likebetydende med bindende pålegg. Snarere enn å gi klarhet inn i denne praksisen, bidrar Kirkerådet på denne måten til mer utydighet. Bispemøtet er, med bakgrunn i dette, kritisk til Kirkerådets vurdering av ordningen med pålegg for valgte råd.

Biskopen har i dag redskaper som i praksis minner om bindende pålegg, og kan på ulike sett overprøve enkelte av rådenes avgjørelser. Denne forbindelsen er i praksis formulert indirekte i lovverket: De kirkelige møter og råd skal utføre sitt arbeid i lojalitet mot Den norske kirkes læregrunnlag, jf. Kirkeordningens § 37. Samtidig er det biskopene som skal se til at dette skjer, jf. TOB § 1. Bispemøtet mener at det er behov for å tydeliggjøre gjeldende praksis, og at å kalle ordningen for bindende pålegg er det mest sakssvarende.

Ordningen med bindende pålegg har tydelige begrensninger ettersom paragrafen stadfester i hva slags saker biskopen har anledning til å utstede slike pålegg. Slike begrensninger er viktig å videreføre. Dette innebærer at det kan være behov for å ha en kort referanse til ordningen i ny §39a i kirkeordningen, og at en ny paragraf i Tjenesteordning for biskoper i større grad kan gå i dybden på ordningen:

Biskopen kan skriftlig gi bindende pålegg vedrørende vigslate og andre kirkelige tilsattes tjenesteutøvelse, jf. Kirkeordningens § 39a. Pålegget skal følges opp i et samarbeid mellom biskop og arbeidsgiver.

Biskopen kan skriftlig gi bindende pålegg til kirkelige råd i saker som berører rådens lojalitet til Den norske kirkes læregrunnlag, jf. Kirkeordningens § 37.

Biskopen som leder av prestedtjenesten

Bispemøtet gir sin tilslutning til forslaget om å flytte arbeidsgivers styringsrett over prestene fra biskopen til bispedømmerådet v/stiftsdirektøren. Dette forutsetter at prosten fortsatt skal være biskopens medhjelper og kunne ivareta tilsynsoppgaver på vegne av biskopen.

Bispemøtet støtter forslaget om at prosten fortsatt skal være biskopens medhjelper og kunne ivareta tilsynsoppgaver på vegne av biskopen, samtidig som prosten fortsatt ivaretar arbeidsgivers styringsrett over prestene lokalt. En forutsetning for dette er at det tydeliggjøres i lovverk hvordan biskopen er leder for prosten i saker som berører tilsynet.

Bispemøtet forstår endringene i arbeidsgiveransvaret som den delen av høringsnotatet som potensielt har størst konsekvenser for biskopens tilsyn. Bispemøtet gir sin tilslutning til at stiftsdirektør overtar arbeidsgivers styringsrett over prestene dersom sentrale sider ved tilsynet kan ivaretas på annen måte. Et sentralt anliggende i dette er å trygge en nær forbindelse mellom biskop og prost.

Kirkemøtet vedtok i 2022 at «biskopene ikke lenger skal ha arbeidsgivers styringsrett slik som i dag». I ettertid har dette i Kirkerådet blitt tolket på en slik måte at biskopen ikke lenger kan være arbeidsgiver for prostene, ettersom biskopen da indirekte blir arbeidsgiver for prestene. Det foreslås derfor at stiftsdirektør vil utøve styringsretten for både prester og proster. Høringsnotatet legger til grunn at dette ikke vil innebære store praktiske endringer, og at det fremdeles vil være tette bånd mellom biskopen og prostene, og at prostene fremdeles vil være biskopens medhjelpere i utøvelsen av tilsynet.

Bispemøtet er enige med Kirkerådet i at tidligere vedtak i Kirkemøtet innebærer endringer for dagens § 2 i Tjenesteordning for biskoper. Samtidig er man bekymret for at konsekvensene av at biskopen ikke skal være arbeidsgiver for proster vil ha større konsekvenser for den daglige tilsynsvirksomhet enn det Kirkerådet forutsetter i sitt høringsnotat. Primært dreier dette seg om det som omtales som *arbeidsgivers styringsrett*, som er et arbeidsrettslig begrep som ikke lar seg definere fordi det er snakk om et restbegrep. Vi forstår det imidlertid som en forståelse av hvem som til slutt har siste ord i en sak dersom det oppstår konflikt eller tilspissede situasjoner.

Bispemøtet mener at det er avgjørende for videre organisasjonsutvikling og utvikling av tilsynet i kirken at prosten fortsatt skal være biskopens medhjelper i tilsynet, og at denne relasjonen vil måtte gripe inn i stiftsdirektørens styringsrett over prosten, dersom dette legges dit.

Kirkerådet legger til grunn at biskopens relasjon til prosten i stor grad kan være lik som i dag, og at biskopen kan gjennomføre prostemøter og ha medarbeidersamtaler med prostene. Hva gjelder fastsetting av permisjoner, ferier mm vil det være stiftsdirektør som har siste ord. Dette fordrer, som i dag, en god rolleforståelse og samhandling mellom stiftsdirektør og biskop. Biskopene er enige i at god samhandling vil være det viktigste middelet for å sikre god ledelse av proster og prester. Det er viktig her å presisere, slik Kirkerådet gjør i sitt høringsdokument, at biskopen som tilsynsmyndighet vil være i en stadig dialog med dem som ivaretar arbeidsgiverfunksjonene, og vil i noen sammenhenger kunne gripe inn i styringsretten.

Bispemøtet forstår forslagene til § 5 og § 7 i Tjenesteordning for proster som nødvendige fordi de muliggjør en fortsatt sterk relasjon mellom biskop og prost, og forutsettes vedtatt i tråd med Kirkerådets forslag for at biskopene skal kunne gi sin tilslutning til at arbeidsgiveransvar overføres fra biskop til stiftsdirektør.

Paragraf 5 tydeliggjør at prosten er biskopens medhjelper i tilsynet, og står i forhold som gjelder tilsynet under ledelse av biskopen. Videre tydeliggjør samme paragraf at prosten skal se til alle vigslete og kirkefaglige medarbeidere i prostiet. Denne formuleringen sikrer et styrket tilsyn for

flere i kirken, og må forstås som en sentral del av oppfølgingen av Kirkemøtets tidligere vedtak knyttet til videreutvikling av biskopens rolle.

Paragraf 7 er nødvendig for å synliggjøre den forbindelse som ligger mellom biskop, prost og prest i saker som omhandler formidlingen av Ord og sakrament. Store deler av paragrafen omhandler sider ved prestatjenesten som ikke umiddelbart er lagt under styring av de valgte rådene, jf. Embete og råds vurderinger (s. 94) av det som kan begrunnes i prestenes særlige ansvar som sakramentsforvalter. Paragrafen formulerer dermed nødvendige relasjoner og forpliktelser mellom prost og biskop, og bidrar slik til å sikre biskopens ansvar for lære og enhet.

På bakgrunn av overnevnte redegjørelse kan Bispemøtet gi sin tilslutning til at stiftsdirektør overtar arbeidsgivers styringsrett for proster og menighetsprester dersom følgende formuleringer som står i høringsdokumentet blir en etablert del av kirkelig regelverk:

1. Prosten leder prestatjenesten lokalt.
2. Biskopens rolle ved tilsetting av prester styrkes i henhold til det høringsdokumentet legger opp til.
3. § 15 i Tjenesteordning for biskop viderefører ordning med at «biskopen har medarbeidersamtaler med prostene og leder prostemøtene».
4. § 5 i Tjenesteordning for proster tydeliggjør at «prosten er biskopens medhjelper i tilsynet, og står i forhold som gjelder tilsyn under ledelse av biskopen».
5. § 7 i Tjenesteordning for proster fastholder at «prosten utfører for øvrig de gjøremål som til enhver tid er pålagt ved bestemmelse av Kirkemøtet eller biskopen». Bispemøtet forstår § 7 og § 5 i TOP på en slik måte at biskopen har instruksjonsmyndighet overfor proster i de saker som berører tilsynet.
6. Det opprettholdes i TOP § 7 bokstav a) og e) at stiftsdirektør i samråd med biskop vedtar instruks for menighetsprest samt avgjør prostens tjeneste som menighetsprest.
7. Biskopens rolle i faglig utvikling styrkes i henhold til det høringsdokumentet legger opp til.
8. Ordningen med bindende pålegg for vigslete og andre kirkelige tilsatte bevarer.

Ordningen med at stiftsdirektør gjøres til nærmeste overordnede for prostene kan potensielt innebære noen utfordringer i de tilfeller hvor domprost (eller annen prost) vikarierer for biskop. Det må her tydeliggjøres at stiftsdirektør i slike tilfeller ikke har styringsrett over prosten.

Biskopens rolle i kompetanseutvikling

Bispemøtet gir sin tilslutning til Kirkerådets forslag om å styrke biskopens rolle i kompetanseutvikling for alle kirkefaglig ansatte.

Kirkerådet skriver i høringsdokumentet at det, ved en overføring av arbeidsgiveransvar fra biskop til stiftsdirektør, vil være nødvendig å se på sammenhengen mellom ansvaret som ligger til tilsynet og hva som ligger til arbeidsgiveransvaret. Kompetanseutvikling er et kjerneelement i arbeidsgiveransvaret. Samtidig er faglig utvikling av kirkelige medarbeidere, i særdeleshet stillinger til det vigsles til, en del av tilsynets ansvar. Bispemøtet gir sin tilslutning til Kirkerådets forståelse av at biskopen kan «bidra til tverrfaglig kompetanseledelse i prostiene og

bispedømmene». Det forutsettes at biskopene og Bispemøtet gis en særlig rolle inn i arbeidet med kompetanseutvikling som skal opp som Kirkemøte-sak i 2026.

Nært beslektet med kompetanseutvikling, er inspirasjons- og fagsamlinger i regi av biskop. Disse samlingene er ikke en del av ordinær etter- og videreutdanning, men ligger til tilsynets ansvar for å rettlede og oppmuntre kirkelige medarbeidere. Høringsdokumentet foreslår at Tjenesteordning for biskop § 6a nå skal stadfeste at «biskopen kan innkalle vigslede medarbeidere til fagsamlinger i bispedømmet, og se til at vigslede medarbeidere blir gitt tilbud om og får tilrettelagt for kompetanseutviklingstiltak». Dette er en reell styrking av tilsynet med kateketer, diakoner og kantorer, ettersom biskop hittil kun har kunnet invitere til slike samlinger. Det er viktig i dette at arbeidsgivere, som Kirkerådet forutsetter i høringsdokumentets pkt. 5.2.4, «prioriterer å sette av midler til faglig utvikling så langt det er økonomisk mulig». At paragrafen stadfester at dette gjelder vigslete, bidrar til å synliggjøre at relasjonen mellom biskop og vigslete er sterkere enn den biskopen har til øvrige medarbeidere. Samtidig er erfaringen at et slikt tydelig skille mellom vigslete og ikke-vigslete kirkefaglige medarbeidere blir for kategorisk og lite fruktbart. Det bør derfor vurderes om paragrafen burde endres til at «biskopen innkalle medarbeidere i stillinger det vigsles til til fagsamlinger i bispedømmet, ...»

Biskopens rolle ved ansettelse

Bispemøtet støtter forslaget om å styrke biskopens rolle ved tilsetting i alle stillinger som det vigsles til.

Biskopens rolle ved tilsettinger av prester ble svekket da tilsettinger ble flyttet fra bispedømmerådet til partssammensatte utvalg. Kirkerådet foreslår i høringsdokumentet å styrke rollen ved at biskopen skal gi sin påtegning på prostens innstilling før det oversendes tilsettingsrådet. Bispemøtet gir sin tilslutning til dette forslaget, og mener at dette vil bidra til å styrke biskopens rolle på en god måte.

Det vil være viktig at lignende ordninger utvikles for vigslete tilsatt i fellesråd. Kirkerådet varsler at slike rutiner må utarbeides på et senere tidspunkt, i forbindelse med arbeidet med et felles personalreglement. Bispemøtet forventer at man ved et slikt arbeid er påkoblet arbeidet fra en tidlig fase, og det forutsettes at prostens vil være sentral i den praktiske oppfølgingen av tilsettingsarbeidet lokalt.

Bispemøtet gir også sin tilslutning til Kirkerådets forslag om kollas og tjenestebrev.

Det er viktig for Bispemøtet å understreke at kirkens praksis knyttet til dispensasjon fra krav om medlemskap i Den norske kirke følger, som høringsnotatet skriver, endringer i diskrimineringsloven.

Saksbehandlingsregler knyttet til vigsling

Bispemøtet støtter at det innføres nye saksbehandlingsregler for vigslingssamtalen. På bakgrunn av et større arbeid omkring egnethetsvurdering av personer som søker vigsling til kirkelig tjeneste, mener imidlertid Bispemøtet at nærmere bestemmelser om hvordan slike saksbehandlingsregler skal utformes må avgjøres på et senere tidspunkt.

Bispemøtet deler Kirkerådets vurdering om at det er behov for å innføre noen ordninger knyttet til tilfeller hvor biskop vurderer at vigslingkandidaten ikke kan vigsles. Dette vil i så fall være resultatet av en langvarig og sårbar prosess for vigslingkandidaten, og vil i alle tilfeller være svært spesifikk og kontekstuell. Det er derfor behov for at en innføring av spesifikke saksbehandlingsregler sees i sammenheng med øvrige skikkethetsvurderinger underveis i utdanningsløpet.

Utdanningsløpene til tjenester det vigsles til i Den norske kirke har vært i stor endring de senere årene, og en økende andel som søker vigsling til prest har ikke gjennomført et tradisjonelt studieløp som leder til cand.theol.-graden. Dette har ført til at den dialogen biskop har hatt med student gjennom seks års utdanning nå må gjøres på kortere tid. Samtidig har etableringen av det vigslingsforberedende programmet *Veien til vigsling* styrket biskopens kontakt med de som tar utdanning for å bli kateket, diakon og kantor. Det arbeides nå med å utvide ordningen slik at biskopen får anledning til å møte studentene to ganger i løpet av studietiden, slik det har vært for prester i tidligere *Veien til prestatjeneste* fra slutten av 90-tallet. Deltakelse på disse er avgjørende både for at studenten skal få en relasjon til biskop, og for at biskop skal få nødvendig kjennskap til de som senere vil søke om vigsling.

Samtidig med at det arbeides med utvidelse av *Veien til vigsling*, er Bispemøtet i ferd med å starte et arbeid med å se på egnethetskriterier for vigsling. Dette er et omfattende arbeid som det vil bli nedsatt en egen arbeidsgruppe for å utrede. Gjennom kontakt med blant annet Svenska kyrkan, som har en omfattende ordning for å sikre egnethetsvurdering, har det blitt tydelig at denne egnethetsvurderingen må sees i sammenheng med rutiner der hvor vigslingkandidat ikke får innvilget søknad om vigsling.

Bispemøtet ber derfor Kirkerådet om å avvente med å fastsette regler for hvordan dette skal skje til et senere tidspunkt.

Øvrige merknader

Utover de høringsspørsmål som Kirkerådet legger opp til i sin høring, ønsker Bispemøtet å kommentere to temaer som berøres i høringen, knyttet til visitasreglement og faste møtepunkter mellom de valgte rådene og daglig ledelse i soknet.

Visitareglement

Kirkerådet mener at «rammene rundt visitasen, som er en svært sentral side ved biskopens tilsyn, prinsipielt bør ordnes gjennom regler gitt av Kirkemøtet», og varsler en fremtidig sak for Kirkemøtet om dette. Det forutsettes at Bispemøtet vil ha en rolle i forberedelsen av en slik sak.

Kirkerådet skisserer at et slikt lovverk vedtatt av Kirkemøtet vil innebære å fastsette noen rammebestemmelser, og at Bispemøtet fastsetter nærmere bestemmelser.

Visitasi er, sammen med vigsling, selve kjernen i tilsynet. Ved å fastsette å ha en episkopal struktur i Den norske kirke, forstår Bispemøtet det slik at man også har uttalt at man vil ha visitasi som en ordning i kirken. Kirkemøtet har allerede, gjennom fastsettelse av Tjenesteordning for biskoper § 7, vedtatt at «biskopen visiterer sokn i bispedømmet i samsvar med visitasreglement fastsatt av Bispemøtet». Visitasi er biskopens viktigste verktøy i tilsynet, og Bispemøtet er kritiske til at visitasreglementet i større grad enn tidligere skal vedtas av organer som ikke selv utfører visitasi. Bispemøtet vurderer at Kirkemøtet har vedtatt at visitasi skal finne sted, og at det må være opp til Bispemøtet å fastsette reglement utover dette.

Faste møtepunkter med de valgte rådene og daglig ledelse i soknet

For at Den norske kirke skal fungere godt, kreves det tydelig samhandling og samledelse. Biskopen spiller en viktig rolle i dette, og den foreliggende saken om biskopens tilsyn hvor man i større grad ønsker å fremheve biskopens rolle i hele kirken, er et godt utgangspunkt for å tematisere dette.

Det vil i det videre være viktig at biskopen har jevnlig møtepunkter med både den daglige ledelsen i fellesrådene og soknene, og med de valgte råd. Samtidig må både biskopens og bispedømmerådene møtevirkosmhet ses i sammenheng med ressursbruk. Med stadfestelse av prostene som biskopens medhjelper i tilsynet forutsettes det at prostene er et avgjørende bindeledd mellom menighetsråd/fellesråd og biskop, og representerer biskopen som organ.